

Høringsnotat

«Regionalt miljøprogram for jordbruket i Trøndelag 2018-22»

«Regionale miljøtilskudd til jordbruket i Trøndelag 2018»

Regionalt miljøprogram for jordbruket i Trøndelag 2018-22

Det er laga nytt regionalt miljøprogram (RMP) for Trøndelag 2018-22. Dette med bakgrunn i sammenslåing av Trøndelagsfylkene. Programmet er laga med utgangspunkt i de tidlige programmene for Sør-Trøndelag og for Nord-Trøndelag.

Regionalt miljøprogram for Trøndelag 2018-22 er et overordna program for alle miljøtilskuddsordninger til jordbruket og omtaler ikke detaljer i de enkelte ordningene.

Regionale miljøtilskudd til jordbruket i Trøndelag 2018

Nord- og Sør-Trøndelag hadde før fylkessammenslåinga ulike miljøtilskuddsordninger til jordbruket. På grunn av begrensa ramme til miljøtilskudd, ca. 55 millioner kr for Trøndelag, så er det ikke mulig å bruke summen av alle tidligere ordninger i Nord og Sør som nye ordninger for Trøndelag. En har vært nødt til å ha en gjennomgang av alle ordninger i de tidligere fylkene og utfra omfang og miljøgevinst foreslå hva som skal videreføres.

I denne vurderinga har en og prøvd å ta inn nye føringer som er vektlagt i jordbrukspolitikken og det er prøvd å gjøre forenklinger. Det er også har lagt vekt på å øke tilskudd til tiltak som stimulerer til redusert klimagassutslipp fra jordbruket. Dette resulterer i reduksjon av tilskudd til biologisk mangfold og til tiltak for å redusere næringsavrenning til vann og vassdrag

Kommentar til endringer i de enkelte miljøtilskuddsordningene:

Tilskudd til skjøtsel av bratt areal

Tilskudd til bratt areal vurderes som ei ordning som stimulerer til drift av tungdrevne områder som er godt synlig i kulturlandskapet. Ordninga foreslås gjeldende kun for slått. Dette er i tråd med føringer for ny nasjonal meny for miljøtilskudd.

Av hensyn til forenkling og ut fra signaler om ny nasjonal forskrift foreslår vi videre å fjerne kravet om prosentandel bratt areal for å kunne motta tilskudd. Denne endringa vil medføre at mer areal kommer med i ordninga. For å rette innsatsen mot de større landskapene og ikke de små enkeltarealene setter vi et minsteareal pr. foretak på 10 daa. For å begrense beløpet som brukes på ordninga gis det tilskudd for maksimalt 100 daa pr. foretak. Dekarsatsen settes også ned.

Tilskudd til skjøtsel av utvalgte naturtyper

Ordningene videreføres som i Nord- og Sør-Trøndelag.

Tilskudd til skjøtsel av biologisk verdifulle arealer

For gammel kulturmark foreslås en sterkere differensiering enn tidligere. De biologisk mest verdifulle slåttemarkene og slåttemyrene kommer inn under skjøtsel av «utvalgte naturtyper» og de mest verdifulle beitemarkene kommer inn under «beite av verdifulle jordbrukslandskap, spesielle verdier». Differensieringen vil trolig bidra til økt dokumentasjon av biologiske mangfold i de mest verdifulle kulturmarkene.

Det vil være de mer «trivielle kulturmarker» som inngår i ordningene «slått og beite av biologisk verdifulle arealer», skjøtelskravet om bruk, ikke gjødsling, sprøyting og jordarbeiding kan gjøre at verdien øker over tid. Tilskuddet til arealtypen er kraftig redusert og frigjør midler for andre ordninger. Kravet om skjøtelsplan fjernes.

Tilskudd til skjøtsel av kulturminner

Tilskuddet er foreslått differensiert med ulik sats for om arealene skjøttes med slått eller beiting. Sør-Trøndelag hadde samme tilskuddssats for disse skjøtelsformene. Dette medfører i sør noe høyere tilskudd for slått, lavere for beiting

Tilskudd til setring

Setersatsinga i Nord- og Sør-Trøndelag hadde ulik innretning. I sør var intensjonen å beholde en seterkultur der melkeproduksjonen på setrene ofte var stor og melka levert til meieri og hoveddelen av melkeproduksjonen i tilskuddsperioden skulle foregå på setra.

I nord var setringa så godt som borte før en innførte setertilskuddet. Her er det å ta vare på restene av en seterkultur det viktigste, å ha stor melkeproduksjon på setrene har ikke vært noe mål. I nord var det krav om minimum to kyr på setra og setra skal ha hus for opphold og overnatting. For å få tilskudd til foredling var det tilleggskrav om at en skulle bo på setra og at setra skulle være åpen for besøkende.

Forslaget er at tilskudd til seterdrift videreføres som tilskudd til melkeproduksjon i minimum 4 uker på enkeltseter og felleseter og tilskudd til foredling. I retningslinjene for setertilskuddet lages det vilkår om at setrene som har liten produksjon på setra, med 2-5 kyr, må ha både melkeproduksjon og foredling på setra. Her må seterfolket også bu på setra og setra skal være åpen for besøkende.

Setrer der hoveddelen av melkeproduksjonen til foretaket i seterperioden foregår på setra, må ikke bu på setra.

Tilskudd til skjøtsel av setervoller og seterlandskap

Tilskuddsordningen videreføres ikke utfra signal om at denne ikke kommer med i menyen over mulige ordninger i 2019. Som «erstatning» for dette foreslås skjøtsel av «Setervollene» som tiltak under «lokalt verdifulle jordbrukslandskap, arealer med spesielle verdier», både med beiting og slått. Tilskuddssatsen er satt ned fra det den var i Sør-Trøndelag for å tilpasses de andre tiltaka under «lokalt verdifulle jordbrukslandskap».

Tilskudd til beite av kystlynghei

Ordningen med tilskudd til beiting om vinteren med utgangsau i utedrift videreføres. Tilskuddet beregnes per dyreenhet på vinterbeite. Ordninga med arealtilskudd til «skjøtsel av kystlynghei», som Sør-Trøndelag hadde, foreslås fjerna. De som tidligere fikk «tilskudd til skjøtsel» og skjøtelsen var kun beiting med utgangsau vil nå kunne komme inn under ordninga «beite av kystlynghei» dersom kravene til den tilfredsstilles.

Begrunnelsen for endringa er forenkling, lite målretta og at tilskudd til skjøtsel også gis over andre ordninger (SMIL og fra Miljødirektoratet). Å bruke areal som utmåling av tilskudd til kystlynghei er ofte også upresist da fôrproduksjonen på kystlyngheiområdene varierer svært mye.

For «beite av kystlynghei» foreslås å fjerne øvre begrensning på 100 sau per foretak slik en hadde i Nord-Trøndelag. Samtidig foreslår vi at satsen per sau/lam reduseres noe. Bakgrunnen for dette er gjeldende landbrukspolitikk og at en vurderer antallsbegrensning per foretak som uhensiktsmessig for skjøtelsen av kystlyngheia. Krav om tillatelse fra Mattilsynet om utedrift videreføres.

Direktesådd høstkorn

Ordninga om tilskudd til direktesådd høstkorn tas ut. Dette med bakgrunn i lite omsøkt og usikker miljøeffekt.

Fangvekster i åpen åker

Ordninga om tilskudd til fangvekster i åpenåker tas ut. Dette med bakgrunn i lite omsøkt og usikker miljøeffekt.

Grasdekte vannveier og grasbelter

Ordninga videreføres, bredde settes til 10 meter. Det er flere forsøk som viser at bredde utover 10 meter ikke gir vesentlig renseseffekt (viser til temaark fra NIBIO vedr. kantvegetasjon).

Utsatt/ingen jordarbeiding

Ordningene videreføres, men med litt reduksjon i satsene. Det gjøres en gjennomgang av «prioriterte områder» for å få mer målretta tilskudd og for å ta hensyn til prioriteringene gjort av Fylkesmannen i samarbeid med vannregionene.

Prioriterte områder i utsatt jordarbeiding:

Fylkesmannen har i dialog med kommunene satt nye grenser for «prioriterte områder» for miljøtilskudd til forurensingstiltak (utsatt/ingen jordarbeiding). Det er her gjort ei prioritering av de bekkene og ferskvannsføremåstene med høy jordbrukspåvirkning og med stor risiko for å ikke oppnå miljømålene med god vannkvalitet innen 2021. Kommunene og Fylkesmannen har vurdert og plukket ut de av føremåstene med spesielt store utfordringer, og hvor det må gjøres en ekstra innsats for å nå miljømålene.

For kornarealer i Trondheim by med liten/middels erosjonsgrad har det vært en særordning ved at de ble oppjustert til tilskuddssatsen for arealer med stor erosjonsgrad. Bakgrunnen for dette har vært å unngå støv og oppnå bruk av arealene i friluftssammenheng for et tett befolka område. Denne prioriteringa tas bort da det er fare for forurensing av vann og vassdrag som skal legges til grunn for prioriteringa.

Tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel:

Tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel kan gis til foretak som bruker husdyrgjødsel og som sprer all husdyrgjødsel i vekstsesongen og før 10. august. For foretak som produserer husdyrgjødsel må all gjødsel som er produsert på foretaket spres før 10. august for å være berettiga tilskudd til miljøvennlig spredning. Ordningen innføres som et klimatiltak og tiltak mot forurensing.

Tilskudd til bruk av tilførselsslange:

Som et klimatiltak foreslås det at foretak som tilfredsstillter kriteriene for tilskudd til «miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel» kan også få tilskudd til «bruk av tilførselsslange (slepeslange)».

Tilskudd til drift av beitelag (OBB)

Tilskudd til organisert beitebruk videreføres som tidligere år. Tilskudd beregnes per *sanket dyr* fra utmarksbeite som i tidligere Nord-Trøndelag. Dette medfører endring for beitelagene i sør da den gamle ordningen her beregnet tilskudd dels ut fra antall sanket sau og lam og dels ut fra antall sluppet (forsterket tilsyn).

Årsaka til at det brukes sankt dyr er at Nord-Trøndelag etter kontroll fikk pålegg fra Landbruksdirektoratet om å bruke sankt dyr som grunnlag for tilskuddsutmåling for drift av beitelag. I nasjonal meny for miljøtilskudd 2019 blir det trolig ikke mulig å bruke «slepte dyr» som grunnlag for tilskuddsutmåling.

Kravet om at kommunen skal «godkjenne beitelaget» fjernes. Dette blir trolig også fjerna i nasjonalt miljøprogram.